Geannoteerde agenda Eurogroep en Ecofinraad 10 en 11 december 2026

Eurogroep

Agendaonderwerp: IMF-beoordeling van het financieel-economische beleid in de eurozone
Document: Nog niet beschikbaar
Aard bespreking: Gedachtewisseling
Besluitvormingsprocedure: N.v.t.
Toelichting:
Tijdens de Eurogroep zal het IMF zijn tussentijdse bevindingen presenteren over het financieel-economische beleid in de eurozone in het kader van de zogenaamde Artikel IV-missie van het IMF. In deze Artikel IV-missie analyseert het IMF de financieel-economische situatie in een land of regio en stelt het op basis daarvan beleidsadviezen op. Het vorige Artikel IV rapport van het IMF over het financieel-economische beleid in de eurozone is gepubliceerd op 16 juli jl. Op het moment van schrijven is er nog geen document beschikbaar. Mogelijk zal het IMF het belang benadrukken van een goed werkende interne Europese markt, groeibevorderend beleid in lidstaten en prudent begrotingsbeleid. Het kabinet kan de presentatie van het IMF aanhoren en indien opportuun de hoofdboodschappen ondersteunen.

Agendaonderwerp: ESM- en EFSF-aangelegenheden
Document: N.v.t.
Aard bespreking: Gedachtewisseling
Besluitvormingsprocedure: N.v.t.
Toelichting:
De Eurogroep zal spreken over de stand van zaken bij de Europese Financiële Stabiliteitsfaciliteit (EFSF)[1] en het Europees Stabiliteitsmechanisme (ESM).[2]
De EFSF is een tijdelijk Europees noodfonds dat in juni 2010 is opgericht met als doel steun te bieden aan eurolanden die tijdelijk geen toegang hebben tot de kapitaalmarkten. De eurolanden staan hiervoor garant. De EFSF heeft financiële steun verleend aan Ierland, Portugal en Griekenland. De steun is gefinancierd via obligaties en andere schuldinstrumenten op de kapitaalmarkten. De EFSF kan niet meer gebruikt worden voor het verstrekken van nieuwe stabiliteitssteun. Wel beheert de EFSF de nog uitstaande leningen aan begunstigde lidstaten totdat ze volledig zijn terugbetaald.

Het ESM is in 2012 opgericht als permanente opvolger van de EFSF. Het doel van het ESM is het verstrekken van stabiliteitssteun, onder stringente voorwaarden, ten gunste van ESM-leden (eurolanden) die te maken hebben met of worden bedreigd door ernstige financieringsproblemen. Het ESM kan alleen optreden indien dat nodig is om de financiële stabiliteit van de eurozone in haar geheel en van de leden ervan te vrijwaren. Het ESM heeft hiermee de taken van de EFSF overgenomen.

Agendaonderwerp: Ontwerpbegrotingsplannen van de lidstaten van de eurozone
Document: Vanaf 24 november beschikbaar op de website van de Europese Commissie:
https://commission.europa.eu/business-economy-euro/european-semester/european-semester timeline/european-semester-autumn-package_en
Aard bespreking: Gedachtewisseling en aanname verklaring
Besluitvormingsprocedure: Consensus
Toelichting:
Op 24 november 2026 heeft de Europese Commissie het herfstpakket in het kader van het Europees Semester gepubliceerd. Het pakket bestaat uit verschillende onderdelen, waaronder de beoordeling van de ontwerpbegrotingsplannen (*Draft Budgetary Plans*; DBP's) voor 2027 van de lidstaten van de eurozone.

[1] https://www.esm.europa.eu/about-us/governance/efsf
[2] https://www.esm.europa.eu/

Elk jaar dienen de lidstaten van de eurozone uiterlijk op 15 oktober hun onderwerpbegroting in bij de Commissie. In dit document leggen lidstaten uit hoe zij, binnen de Europese begrotingsregels, hun nationale begrotingsdoelen willen realiseren. De ontwerpbegrotingen zijn een verplicht instrument voor lidstaten van de eurozone: zij zijn bedoeld om tijdig gezamenlijk zicht te krijgen op de begrotingsplannen en zo te waarborgen dat deze in lijn zijn met de Europese begrotingsafspraken en de stabiliteit van de eurozone als geheel.

De Eurogroep zal spreken over de DBPs en de opinie van de Commissie daarover. Daarnaast zal naar verwachting ook worden stilgestaan bij de budgettaire situatie en vooruitzichten in de eurozone als geheel. De Eurogroep zal naar verwachting, net als in voorgaande jaren, na afloop van de bespreking een verklaring publiceren over de DBPs.

Agendaonderwerp: Aanbeveling voor de eurozone 2027
Document: Het Commissievoorstel voor een Raadsaanbeveling aan de eurozone is vanaf 24 november beschikbaar op de website van de Europese Commissie: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-surveillance-eu-member-states/euro-area-recommendation_en
Aard bespreking: Presentatie
Besluitvormingsprocedure: N.v.t.
Toelichting:
Op 24 november 2026 heeft de Commissie het herfstpakket in het kader van het Europees Semester gepubliceerd. Het pakket bestaat uit verschillende onderdelen, waaronder een Commissievoorstel voor de aanbeveling van de Raad over het economisch beleid van de eurozone in 2027 (*Euro Area Recommendation*, EAR). In de Eurogroep zal de Commissie een presentatie hierover geven. In de Ecofinraad van 11 december zal de Commissie een presentatie geven over alle relevante onderdelen van het herfstpakket.

In de aanbeveling van de Raad over het economisch beleid van de eurozone in 2027 worden de gezamenlijke (beleids-)uitdagingen voor het eurogebied geïdentificeerd. Na de presentatie in de Eurogroep van december, zal er in de Eurogroep van januari 2027 naar verwachting een gedachtewisseling over het voorstel plaatsvinden. Vervolgens zal de (ten opzichte van het Commissievoorstel aangepaste) Raadsaanbeveling aan de eurozone naar verwachting worden goedgekeurd in de Ecofinraad van februari 2027. De werkgelegenheids- en sociale aspecten worden in de Raad Werkgelegenheid en Sociaal Beleid besproken en goedgekeurd. De Europese Raad (ER) bekrachtigt daarna de aanbeveling, waarna de Ecofinraad deze formeel aanneemt.

Eurogroep in inclusive format

Agendaonderwerp: Uitdagingen voor het Europese concurrentievermogen
Document: N.v.t.
Aard bespreking: Gedachtewisseling
Besluitvormingsprocedure: N.v.t.
Toelichting:
De Eurogroep zal spreken over de structurele uitdagingen gerelateerd aan het concurrentievermogen van de EU. In de afgelopen jaren zijn er op Europees niveau beleidsinitiatieven opgezet om het concurrentievermogen te versterken, onder andere in opvolging van de rapporten van Draghi en Letta. Tegelijkertijd zijn uitdagingen op het internationale economische en geopolitieke speelveld toegenomen en daarmee het belang van het versterken van het concurrentievermogen.

Het kabinet zet in op de bevordering van de juiste randvoorwaarden met behoud van het Europese gelijk speelveld, waaronder het verminderen van onnodige regeldruk en versterking van de spaar- en investeringsunie om privaat (durf)kapitaal te mobiliseren voor investeringen en innovatie. Hetzelfde geldt voor het verdiepen van de interne markt, wat belangrijk is geweest voor de productiviteitsgroei in de EU. Daarnaast is het belangrijk dat lidstaten hun overheidsfinanciën op orde brengen en groeibevorderende investeringen en structurele (nationale) hervormingen blijven prioriteren.

Agendaonderwerp: De economische impact van opkomende technologieën: kunstmatige intelligentie, productiviteit en groei
Document: N.v.t.
Aard bespreking: Gedachtewisseling
Besluitvormingsprocedure: N.v.t.
Toelichting:
De Eurogroep zal van gedachten wisselen over de economische impact van opkomende technologieën, met name kunstmatige intelligentie (AI), en de gevolgen hiervan voor productiviteit en economische groei in de EU. AI is een terugkerend agendaonderwerp. Het stond op de agenda van de informele Ecofinraad in september en de informele Europese Raad in november, waarbij de kansen, mogelijke economische schokken en samenwerkingsmogelijkheden werden besproken. Tijdens de Eurogroep van 9 november kwam AI ook aan bod als onderdeel van het agendapunt over de bankenunie en de financiële stabiliteit.

De actualiteit hiervan werd vorige week benadrukt, waarbij de beursgang van AI-bedrijf Anthropic een recordbedrag ophaalde, terwijl de Nasdaq in dezelfde week met 10% daalde. De Nasdaq is een Amerikaanse beurs(index) en een belangrijke graadmeter voor het beurssentiment op de technologie- en groeimarkt. Deze daling kwam vooral door de uitverkoop van AI- en chipbedrijven, doordat beleggers twijfelen of de enorme investeringen in AI zich voldoende zullen terugverdienen. Door de daling van de Nasdaq sinds begin oktober is de eerdere stijging van dit jaar tenietgedaan.

In de VS zijn AI-gerelateerde investeringen sterk gestegen, en dragen deze in belangrijke mate bij aan de economische groei. Deze hogere investeringen dragen ook in de EU bij aan hogere bbp-groei, met name omdat de AI-gerelateerde uitvoer is toegenomen. Investeringen in Europa blijven nog achter. De adoptie van AI, die in de eurozone in twee jaar tijd is verdubbeld, biedt kansen om het economische groeipotentieel te verhogen. Op microniveau worden significante productiviteitswinsten gevonden, hoewel AI-potentieel zich op dit moment nog niet direct vertaalt in meetbare productiviteitswinst op macroniveau.[3] Ook het effect op de arbeidsmarkt is nog onduidelijk. De werkloosheid stijgt momenteel in AI-blootgestelde beroepen niet sneller dan elders.

Hoewel de brede economische effecten nog onzeker zijn, is duidelijk dat AI ook kansen biedt om de potentiële groei te verhogen. Het kabinet zet zich daarom in om tot de Europese koplopers te behoren op het gebied van innovatieve en verantwoorde AI-toepassingen. Ook pleit het kabinet voor het versterken van internationale partnerschappen en het vergroten van de Europese slagkracht. Tegelijkertijd benadrukt het kabinet het belang van het terugdringen en voorkomen van risicovolle strategische afhankelijkheden in de mondiale AI-waardeketen.

Ecofinraad

Agendapunt: Herziening van de Administratieve samenwerkingsrichtlijn op het gebied van Belastingen (DAC-recast)
Document: Nog niet beschikbaar
Aard bespreking: Besluitvorming
Besluitvormingsprocedure: Unanimiteit
Toelichting:
Het Ierse voorzitterschap streeft ernaar om tijdens deze Ecofinraad een akkoord te bereiken over de herziening van de Administratieve samenwerkingsrichtlijn op het gebied van belastingen (DAC-recast). De rechtsbasis van dit voorstel betreft de artikelen 113 en 115 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU). Besluitvorming ten aanzien van het voorstel vereist unanimiteit (met raadpleging van het Europees Parlement (EP)).

De DAC ziet onder meer op de rapportage aan de belastingdiensten en de automatische uitwisseling van fiscaal relevante informatie over onder meer inkomen uit werk, pensioen en vastgoed, financiële rekeninginformatie, financiële informatie van multinationale ondernemingen, toegang van

[3] Productiviteitswinst door AI op microniveau levert nog geen macrowonder op - ESB

belastingdiensten (nationaal) tot informatie over eigendom in het kader van antiwitwaswetgeving, potentieel schadelijke grensoverschrijdende structuren, inkomen uit verkopen op online platforms, inkomen uit cryptoactiva en gegevensuitwisseling ten behoeve van Pijler 2. De DAC vergroot hiermee fiscale transparantie, draagt bij aan het tegengaan van belastingontwijking- en ontduiking. De rapportage en uitwisseling van informatie leidt ook tot administratieve lasten voor bedrijven en vergt inspanningen van belastingdiensten.

Het voorstel maakt onderdeel uit van de vereenvoudigingsopgave van de Europese Commissie op het terrein van directe belastingen.[4] Zoals beschreven in het BNC-fiche heeft het voorstel als doel om administratieve samenwerking op het terrein van belastingen te vereenvoudigen, te verbeteren en administratieve lasten te verminderen, zonder het niveau van fiscale transparantie en de bescherming tegen ontwijking en ontduiking te verlagen. Om deze doelstellingen te bereiken bevat het voorstel zowel een aantal vereenvoudigingen en verduidelijkingen als enkele beleidsmatige wijzigingen ter uitbreiding van de reikwijdte en verbetering van het functioneren van de DAC.

Zoals in het BNC-fiche aangegeven deelt het kabinet de doelstellingen van de Commissie om het EU-concurrentievermogen te versterken en administratieve lasten te verminderen door de DAC te versimpelen, verduidelijken en te versterken zonder het huidige niveau van bescherming tegen belastingontduiking, ontwijking en fraude te verlagen. Vanuit dat perspectief heeft het kabinet ingezet op behoud en aanscherpen van de voorgestelde vereenvoudigingen, zoals bijvoorbeeld het verduidelijken van rapportageverplichtingen bij grensoverschrijdende fiscale constructies, het stroomlijnen van rapportageverplichtingen voor Pijler 2-bedrijven en het aanpassen van de rapportagegrens bij verkoop van goederen via een online platform. Gedurende de onderhandelingen is een goede balans gevonden tussen vereenvoudiging en het behoud van de rapportage van waardevolle informatie.

Het kabinet heeft zich, conform het BNC-fiche, kritisch opgesteld ten aanzien van de onderdelen in het voorstel die leiden tot aanvullende administratieve lasten, forse impact hebben op de capaciteit bij de Belastingdienst en tot onduidelijkheid leiden ten aanzien van welke data toegankelijk wordt voor de belastingdiensten en in aanmerking komt voor uitwisseling. Hierbij kan gedacht worden aan het uitbreiden van de definitie van 'beschikbare informatie', het schrappen van het 'voorzienbaar relevant-criterium', uitbreiding van de meeleververplichting van het *tax identification number* (TIN), verduidelijken van toegang van belastingdiensten tot registers die volgen uit Europese antiwitwasregelgeving, en uitbreiding van verplichte uitwisseling over inkomenscategorieën. Gedurende de onderhandelingen hebben verschillende lidstaten zich, net als Nederland, kritisch opgesteld op deze onderdelen en de manier waarop de Commissie deze wijzigingen heeft vormgegeven of onderbouwd. Uiteindelijk is op deze onderdelen een compromis gevonden waarin in hoge mate tegemoet wordt gekomen aan de zorgen die Nederland en andere lidstaten hebben ingebracht. Als gevolg hiervan worden de administratieve lasten en uitvoeringsimpact ten opzichte van eerdere voorstellen ingeperkt en biedt het huidige compromisvoorstel nu meer juridische zekerheid ten aanzien van toegang tot registers.

Het kabinet is om bovenstaande redenen daarom voornemens in te stemmen met het voorliggende compromisvoorstel voor de herziening van de Administratieve samenwerkingsrichtlijn op het gebied van belastingen. Het Europees Parlement (EP) heeft nog geen formeel standpunt ingenomen met betrekking tot dit voorstel, het EP heeft enkel een raadplegende rol. In zijn algemeenheid is het EP voorstander van fiscale transparantie en het tegengaan van belastingontduiking en ontwijking. Tegelijkertijd is het EP ook voorstander van het verminderen van de administratieve lasten en het versterken van het concurrentievermogen.

Agendaonderwerp: ERK-rapport begroting 2025
Document: https://www.eca.europa.eu/en/publications/ar-2025
Aard bespreking: Gedachtewisseling
Besluitvormingsprocedure: N.v.t.

[4] European Commission proposes landmark tax simplification package to streamline compliance and boost competitiveness - Taxation and Customs Union

Toelichting:
De Europese Rekenkamer (ERK) zal in de Ecofinraad het jaarverslag over de EU-begroting 2025 presenteren. De presentatie van het jaarverslag is voor de Raad het startpunt van de dechargeprocedure. Op basis van het jaarverslag stelt de Raad ieder jaar een Raadsaanbeveling op voor het EP, dat decharge verleent aan de Commissie over de uitvoering van de Europese begroting. In januari 2027 starten de inhoudelijke en technische besprekingen in het ambtelijke Begrotingscomité, die resulteren in een dechargeadvies van de Raad aan het EP. De Ecofinraad beslist, naar verwachting in het voorjaar 2027, met gekwalificeerde meerderheid over het dechargeadvies. De rechtsbasis van de dechargeprocedure betreft artikel 319 VWEU.

De ERK heeft opnieuw een afkeurend oordeel afgegeven over de EU-uitgaven. Het geschatte foutenpercentage bedraagt 3,8%, tegenover 3,6% in 2024. Dit is ruim boven de norm van 2%. De ontvangsten zijn, net als in eerdere jaren, wel als rechtmatig en regelmatig beoordeeld. Voor de uitgaven uit de Herstel- en Veerkrachtfaciliteit (HVF) heeft de ERK een oordeel met beperking afgegeven.

De ERK waarschuwt daarnaast voor oplopende EU-schulden en rentelasten. Eind 2025 stond 738,9 miljard euro aan EU-leningen uit, ruim 20% meer dan in 2024. Dit kan tegen 2027 oplopen tot 1.000 miljard euro. De betreffende stijging wordt vooral veroorzaakt door de financiering van NextGenerationEU (NGEU) en Oekraïne. De rentelasten voor NGEU kunnen in de periode 2021-2027 oplopen tot 28,3 miljard euro, tegenover een oorspronkelijke raming van 14,9 miljard euro. Voor 2028-2034 raamt de ERK de rentekosten op ongeveer 93 miljard euro.

Het kabinet zal zich blijven inzetten voor een betere verantwoording van EU-uitgaven. Het oordeel en de bevindingen van de ERK spelen een belangrijke rol tijdens de standpuntbepaling ten aanzien van de aanname van Raadsaanbevelingen voor decharge. In eerdere jaren heeft Nederland zich kritisch opgesteld in de discussie over de Raadsaanbevelingen voor decharge. De Raadsaanbevelingen waren wat het kabinet betreft in het verleden onvoldoende in lijn met het oordeel van de ERK, wat meestal resulteerde in een tegenstem bij de behandeling van de Raadsaanbevelingen. In dit verband wordt opgetrokken met gelijkgestemde landen.

Agendaonderwerp: Economische en financiële impact van de Russische agressie tegen Oekraïne
Document: N.v.t.
Aard bespreking: Gedachtewisseling
Besluitvormingsprocedure: N.v.t.
Toelichting:
De Ecofinraad zal spreken over de economische en financiële impact van de Russische agressie tegen Oekraïne en over Europese steunmaatregelen voor Oekraïne. Dit is een terugkerend agendaonderwerp op de Ecofinraad. Er vindt geen besluitvorming plaats.

<u>Oekraïense financieringsnoden en nieuw Commissievoorstel</u>
Op 18 november jl. heeft de Commissie een voorstel gedeeld met de Europese lidstaten voor extra steun vanuit de EU aan Oekraïne. De Commissie stelt een lening van 45 mld. euro voor – onder de noemer *Instrument for Coordinated Support to Ukraine* (ICSU) - om het begrotingstekort van Oekraïne voor 2027 circa twee derde te dekken. De Commissie stelt in zijn voorstel een lening voor op basis van de headroom van het Meerjarig Financial Kader (MFK) van de EU, in overeenstemming met de financiële constructie eerder ontwikkeld voor *Ukraine Support Loan* (USL) van 2025. In lijn met de meest urgente noden van Oekraïne gaat het voorstel uit van een verdeling waarbij 25 mld. euro beschikbaar komt voor militaire steun en 20 mld. euro voor begrotingssteun. Hiernaast doet de Commissie een voorstel voor twee amendementen. Ten eerste, op een verordening die het mogelijk maakt een nieuwe ERA-lening aan te gaan samen met G7-partners, nadat de eerste ERA-lening afloopt. Daarnaast om additionele steun vanuit derde landen mogelijk te maken middels de Oekraïne-faciliteit.

Het voorstel van de Commissie zal tijdens de ER van 26 en 27 november besproken worden. De Kamer ontvangt in aanloop naar deze ER een aparte brief met toelichting bij de voorstellen en een kabinetsappreciatie, ter vervanging van het gebruikelijke BNC-fiche.

Het kabinet blijft Oekraïne politiek, militair, financieel en moreel steunen, zolang dat nodig is. Het hecht aan voorspelbare en toereikende begrotingssteun, een evenwichtige verdeling van de lasten tussen internationale partners en tijdige beschikbaarstelling van toegezegde middelen. Daarnaast blijft voortgang bij hervormingen op het gebied van bestuur en corruptiebestrijding essentieel voor verdere steunbetalingen.

Agendaonderwerp: Economisch herstel in Europa: de herstel- en veerkrachtfaciliteit
Document: N.v.t.
Aard bespreking: Gedachtewisseling
Besluitvormingsprocedure: N.v.t.
Toelichting:
Tijdens de Ecofinraad zal worden stilgestaan bij de stand van zaken ten aanzien van de Herstel- en Veerkrachtfaciliteit (HVF). Naar verwachting zal de Commissie een update geven over de ontvangen betaalverzoeken en de tot op heden uitbetaalde subsidies en leningen uit de faciliteit. Deze worden ook bijgehouden op de website van de Commissie.[5] De HVF loopt tot en met 31 december 2026, waarna er geen uitbetalingen uit de faciliteit meer kunnen plaatsvinden.

Agendaonderwerp: Europees Semester 2027 (herfstpakket)
Document: Vanaf 24 november beschikbaar op de website van de Europese Commissie: https://reforms-investments.ec.europa.eu/european-semester/european-semester-autumn-package_en
Aard bespreking: Presentatie en gedachtewisseling
Besluitvormingsprocedure: N.v.t.
Toelichting:
Op 24 november 2026 heeft de Commissie het herfstpakket in het kader van het Europees Semester gepubliceerd. In deze Ecofinraad zal de Commissie een presentatie geven over de relevante onderdelen van het herfstpakket.

Het pakket bestaat uit verschillende onderdelen, waaronder het jaarlijkse rapport over het waarschuwingsmechanisme (*Alert Mechanism Report*, AMR) in het kader van de macro-economische onevenwichtigheden procedure (MEOP) en het Commissievoorstel voor de aanbeveling van de Raad over het economisch beleid van de eurozone in 2027 (*Euro Area Recommendation*, EAR). Een toelichting over de EAR is gegeven bij het desbetreffende Eurogroep-agendapunt in deze geannoteerde agenda. In het AMR worden aan de hand van een scorebord met indicatoren mogelijke macro-economische onevenwichtigheden gesignaleerd en wordt bepaald welke lidstaten onderworpen worden aan nader onderzoek (de zogenaamde *in-depth reviews*). Deze onderzoeken moeten uitwijzen of en in welke mate de betreffende lidstaten te kampen hebben met macro-economische onevenwichtigheden en in hoeverre deze een risico vormen voor de lidstaten zelf, de eurozone, of de EU als geheel. De Raad zal naar verwachting in de Ecofinraad van januari of februari conclusies aannemen over de AMR.

Daarnaast bevat het herfstpakket een voorstel voor een gezamenlijk verslag over sociale en werkgelegenheidsontwikkelingen (*Proposal for a Joint Employment Report*, JER) en een voorstel voor een Raadsaanbeveling over menselijk kapitaal (*Human Capital Recommendation*). Deze worden naar verwachting in de Raad Werkgelegenheid en Sociaal Beleid besproken. De kabinetsappreciatie van deze onderdelen wordt opgenomen in de geannoteerde agenda van de desbetreffende Raad.

Ten slotte bevat het herfstpakket onderdelen die zien op de implementatie van het Europese begrotingsraamwerk, waaronder: de Commissiebeoordeling van de ontwerpbegrotingen van de lidstaten voor 2027, de beoordeling van de aanwezigheid van buitensporige tekorten in lidstaten (het zogenaamde

[5] https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/

126.3 rapport) en de beoordeling of lidstaten waarvoor al eerder een buitensporig tekort is vastgesteld, effectief gevolg hebben gegeven aan de maatregelen ter correctie van deze tekorten.

Agendaonderwerp: Implementatie Stabiliteits-en Groeipact – Beoordeling buitensporige tekorten
Document: Vanaf 24 november beschikbaar op de website van de Europese Commissie: https://commission.europa.eu/business-economy-euro/european-semester/european-semester timeline/european-semester-autumn-package_en
Aard bespreking: Presentatie
Besluitvormingsprocedure: N.v.t.
Toelichting:
De Commissie beoordeelt jaarlijks de aanwezigheid van buitensporige tekorten in lidstaten in het kader van artikel 126, lid 3 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU). De Commissie doet dit wanneer het begrotingstekort de referentiewaarde van 3% overschrijdt (tekortcriterium) of wanneer de schuld de referentiewaarde van 60% overschrijdt én onvoldoende snel daalt (schuldcriterium).

Voor de toepassing van het schuldcriterium kijkt de Commissie alleen naar lidstaten die niet al in een buitensporigtekortprocedure zitten en géén begrotingspositie dicht bij evenwicht of in overschot hebben. Dit laatste wordt geoperationaliseerd bij een tekort van meer dan 0,5% bbp. Voor lidstaten waarvoor aan deze voorwaarden is voldaan, beoordeelt de Commissie of de afwijking van het door de Raad aanbevolen uitgavenpad - dat moet voorzien in een daling van de schuld op middellange termijn - boven de drempelwaarden in de controlerekening uitkomt.[6] Afwijkingen die binnen de door de Raad toegestane flexibiliteit onder de nationale ontsnappingsclausule vallen, worden daarbij buiten beschouwing gelaten.

Voor het tekortcriterium baseert de Commissie zich op de gerealiseerde cijfers voor het begrotingstekort in 2025 en de verwachte cijfers voor het begrotingstekort in 2026. Voor het schuldcriterium gebruikt zij de gerealiseerde cijfers over de schuld, het tekort en de netto-uitgaven in 2025.

In de lidstaten waar sprake is van een (verwachte) overschrijding van de 3%-referentiewaarde voor het begrotingstekort, zal de Commissie onderzoeken of deze overschrijding tijdelijk, beperkt of uitzonderlijk is. Daarnaast zal de Commissie, zoals voorgeschreven in het VWEU en de verordening 1467/97 van de Raad, in haar onderzoek rekening houden met relevante factoren. Relevante factoren betreffen de schulduitdaging van lidstaten, een eventuele toename in defensie-investeringen, de hoogte van de overheidsinvesteringen, het nationale begrotingsraamwerk en de macro-economische en budgettaire omstandigheden in de lidstaten op middellange termijn. Bij een beoordeling op basis van overschrijding van het tekortcriterium kunnen deze relevante factoren alleen worden toegepast voor lidstaten met een schuld lager dan 60% bbp óf voor lidstaten met een schuld hoger dan 60% bbp maar met een beperkte én tijdelijke overschrijding van de 3%- referentiewaarde. Bij een beoordeling op basis van overschrijding van het schuldcriterium worden de relevante factoren altijd meegewogen.

Ten tijde van het schrijven van deze geannoteerde agenda was het 126.3 rapport van de Commissie nog niet gepubliceerd. Naar verwachting zal de Commissie in de Ecofinraad van december het onderzoek naar het bestaan van buitensporige tekorten toelichten. In aanloop naar de Ecofinraad van januari 2027 brengt het *Economic Financial Committee* (EFC), het ambtelijk voorportaal van de Ecofinraad, volgens artikel 126(4) een opinie uit over het onderzoek van de Commissie. Vervolgens kan de Raad, op voorstel van de Commissie, besluiten dat er sprake is van een buitensporig tekort in een lidstaat of meerdere lidstaten volgens artikel 126(6) VWEU. Dit zal plaatsvinden tijdens de Ecofinraad van januari. De Kamer zal via de geannoteerde agenda van januari een kabinetsappreciatie ontvangen van het Commissievoorstel voor het Raadsbesluit over het vaststellen van buitensporige tekorten van lidstaten.

De Commissie zal tevens onderzoeken of lidstaten voor wie al eerder door de Raad een buitensporig tekort is vastgesteld effectief gevolg hebben gegeven aan de aanbevelingen om aan deze tekorten een einde te maken. Dit betreft België, Bulgarije, Finland, Frankrijk, Italië, Hongarije, Oostenrijk, Polen,

[6] Voor afwijkingen van het uitgavenpad geldt een jaarlijkse drempelwaarde van 0,3% bbp en een cumulatieve drempelwaarde van 0,6% bbp.

Roemenië en Slowakije. Indien de Commissie oordeelt dat een lidstaat onvoldoende gevolg heeft gegeven aan de aanbevelingen, kan zij de Raad aanbevelen om op grond van artikel 126, lid 8, VWEU vast te stellen dat er geen effectieve actie is ondernomen. De Raad kan daarbij zijn aanbevelingen openbaar maken. Indien de Commissie tot de conclusie komt dat een lidstaat onvoldoende gevolg heeft gegeven aan de aanbevelingen, zal Nederland de aanbeveling aan de Raad steunen om vast te stellen dat geen effectieve actie is ondernomen.

Bij aanhoudende niet-naleving kan de Raad een euroland op grond van artikel 126, lid 9, VWEU formeel aanmanen om binnen een bepaalde termijn maatregelen te nemen. Indien de betrokken lidstaat ook aan die aanmaning geen gevolg geeft, kan de Raad op grond van artikel 126, lid 11, VWEU sancties opleggen, waaronder een geldboete. Voor zowel eurolanden als niet-eurolanden kan niet-naleving bovendien onder de toepasselijke voorwaarden leiden tot opschorting van vastleggingen of betalingen uit bepaalde EU-fondsen.

Agendaonderwerp: Implementatie Stabiliteits-en Groeipact - Raadsaanbeveling activering nationale ontsnappingsclausule Portugal
Aard bespreking: Goedkeuring Raadsaanbeveling activering nationale ontsnappingsclausule Portugal
Besluitvormingsprocedure: Versterkte gekwalificeerde meerderheid
Toelichting:
Zoals toegelicht in de nazending van de geannoteerde agenda van de Eurogroep en Ecofinraad van juni 2025[7] kan de nationale ontsnappingsclausule (*National Escape Clause*, NEC) binnen de Europese begrotingsregels op verzoek van een lidstaat worden geactiveerd. Daarvoor gelden drie voorwaarden: (i) uitzonderlijke omstandigheden buiten de controle van de lidstaat, (ii) een substantiële impact van deze omstandigheden op de overheidsfinanciën en (iii) behoud van de houdbaarheid van de overheidsfinanciën op middellange termijn.

Op 8 juli 2025 heeft de Raad de NEC voor een eerste groep van vijftien lidstaten geactiveerd, waaronder Portugal, om tijdelijk ruimte te bieden voor hogere defensie-uitgaven in de periode 2025-2028[8]. Inmiddels is de clausule voor negentien[9] lidstaten geactiveerd. Deze lidstaten mogen tijdelijk afwijken van het door de Raad aanbevolen uitgavenpad vanwege een toename van hun defensie-uitgaven, tot maximaal 1,5% bbp per jaar[10].

In de overkoepelende mededeling bij het lentepakket van 3 juni 2026 heeft de Commissie aangekondigd dat de reikwijdte van de NEC op verzoek van lidstaten kan worden uitgebreid naar maatregelen, genomen na 28 februari 2026, die de weerbaarheid van het Europese energiesysteem versterken en de transitie weg van fossiele brandstoffen versnellen[11]. Voor de extra uitgavenruimte op grond van deze energiezekerheidsmaatregelen geldt een maximum van 0,3% bbp per jaar en cumulatief 0,6% bbp over de periode 2026-2028. Deze ruimte valt bovendien binnen het hiervoor genoemde bestaande plafond van 1,5% bbp per jaar. De uitbreiding leidt niet tot verlenging van de looptijd van de NEC. Op 18 augustus 2026 heeft de Commissie nadere richtsnoeren voor deze uitbreiding gepubliceerd.

Portugal heeft op 9 oktober 2026 verzocht om de reeds geactiveerde NEC voor defensie uit te breiden naar energiezekerheidsmaatregelen. De Commissie heeft dit verzoek positief beoordeeld en op 30 oktober 2026 een aanbeveling aan de Raad gedaan. Daarin stelt zij voor de bestaande Raadsaanbeveling voor Portugal te vervangen door een nieuwe aanbeveling die zowel de defensieflexibiliteit als de flexibiliteit voor energiezekerheidsmaatregelen omvat. De aanbeveling voorziet in halfjaarlijkse rapportage door Portugal, uiterlijk op 15 april en 15 oktober, over de energiezekerheidsmaatregelen en

[7] Zie de Nazending Geannoteerde agenda Eurogroep en Ecofinraad juni 2025, Kamerstukken II 2024/25, 21 501-07, nr. 2119.
[8] Zie geannoteerde agenda Eurogroep en Ecofinraad juli 2025, Kamerstukken II 2024/25, 21 501-07, nr. 2124.
[9] België, Bulgarije, Denemarken, Duitsland, Estland, Finland, Griekenland, Hongarije, Kroatië, Letland, Litouwen, Oostenrijk, Polen, Portugal, Slovenië, Slowakije, Spanje en Tsjechië
[10] Kamerstuk 21501-20 nr. 2207
[11] Zie de nazending van de geannoteerde agenda van de Eurogroep en Ecofinraad van 11 en 12 juni 2026 (lentepakket), Kamerstukken II 2025/26, 21 501-07, nr. 2197

hun budgettaire gevolgen. Op basis daarvan beoordeelt de Commissie welke maatregelen voor flexibiliteit in aanmerking komen en houdt zij het gebruik daarvan bij in het begrotingstoezicht.

Het kabinet volgt de beoordeling van de Commissie en is voornemens in te stemmen met de nieuwe Raadsaanbeveling voor Portugal tijdens de Ecofinraad van oktober. Bij de monitoring van de toepassing van de NEC zal het kabinet aandacht blijven vragen voor schuldhoudbaarheid en financiële stabiliteit, evenals voor de tijdelijkheid en gerichtheid van de ontsnappingsclausule. Daarbij blijft het kabinet het belang benadrukken van herprioritering van uitgaven om structureel hogere uitgaven binnen de nationale begrotingen op te vangen.

Overig

Ontwikkelingen op het richtlijnvoorstel omnibus directe belastingen

Tijdens het Ierse EU-voorzitterschap hebben er zeven vergaderingen plaatsgevonden over de Omnibus directe belastingen. Tijdens de eerste vergaderingen hebben lidstaten de mogelijkheid gehad om vragen te stellen ter verduidelijking. Vervolgens heeft een eerste discussieronde over het gehele voorstel plaatsgevonden waarin lidstaten hun voorlopige posities hebben gedeeld. De laatste twee vergaderingen van dit jaar gingen specifiek over de aanpassingen aan ATAD, de antibelastingontwijkingsrichtlijn. Enkel de fiscale arbitragerichtlijn is, vooralsnog, niet besproken.

Het voorstel is vooralsnog grotendeels kritisch ontvangen. Het enige onderdeel van het voorstel dat in deze fase brede steun kreeg, waren de voorgestelde wijzigingen in de Fusierichtlijn. Voor alle overige onderdelen waren er, in verschillende samenstellingen en om verschillende redenen voor- en tegenstanders. Ten tijde van het opstellen van deze agenda hebben vijf van de zeven vergaderingen onder het Ierse voorzitterschap plaatsgevonden. In toekomstige geannoteerde agenda's van de Eurogroep en Ecofinraad zal uw Kamer worden geïnformeerd over de verdere ontwikkelingen in de onderhandelingen.

Tenslotte laat het kabinet in kaart brengen wat de economische baten van het voorstel voor Nederland zijn en hoopt het uw Kamer hier begin volgend jaar meer duidelijkheid over te verschaffen.

In lijn brengen bestaande verordeningen met het herziene Europese begrotingsraamwerk

In 2024 is het Europese begrotingsraamwerk herzien via de zogenaamde *economic governance review*. Daarbij zijn de regels voor zowel de preventieve als de correctieve arm van het begrotingstoezicht aangepast. Ook de richtlijn over de nationale begrotingsraamwerken van de lidstaten is herzien. Enkele andere onderdelen, over het begrotingstoezicht en de financiële ondersteuning van lidstaten, bleven destijds ongewijzigd. Om ook deze onderdelen te actualiseren en te vereenvoudigen, heeft de Commissie op 2 oktober 2025 drie voorstellen gedaan die gezamenlijk betrekking hebben op vier bestaande verordeningen.

Het gaat om verordening 1173/2011 inzake de effectieve handhaving van het begrotingstoezicht in het eurogebied (de sanctieverordening), verordening 473/2013 over het monitoren en beoordelen van ontwerpbegrotingsplannen en het corrigeren van buitensporige tekorten (de DBP-verordening) en verordening 472/2013 over het versterkte economische en budgettaire toezicht op lidstaten in de eurozone die ernstige moeilijkheden ondervinden of dreigen te ondervinden ten aanzien van hun financiële stabiliteit (de begrotingsmonitoringverordening). Daarnaast betreft het verordening 332/2002 over financiële ondersteuning op middellange termijn van lidstaten buiten de eurozone met betalingsbalansproblemen (de zogenoemde *Balance of Payments*-faciliteit of BoP-faciliteit).

Nederland kan zich vinden in de voorgestelde aanpassingen en vereenvoudigingen. De Kamer is hierover geïnformeerd in de geannoteerde agenda van de Eurogroep en Ecofinraad van 12 en 13 november 2025.[12]

In december 2025 heeft het Comité van Permanente Vertegenwoordigers (Coreper) de sanctieverordening, de DBP-verordening en de begrotingsmonitoringverordening de Raadsmandaten voor de onderhandelingen met het EP vastgesteld. Deze mandaten weken inhoudelijk nauwelijks af van de

[12] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/2025/12/01/verslag-eurogroep-ecofinraad-12-13-november-2025

Commissievoorstellen en waren in lijn met de Nederlandse inzet. De Kamer is hierover geïnformeerd in het verslag van de Eurogroep en Ecofinraad van 9 en 10 maart 2026.[13]

Vervolgens hebben de Raad en het EP over deze voorstellen onderhandeld. Daarbij zijn enkele aanvullingen en verduidelijkingen aangebracht. Deze zien onder meer op het tijdig beschikbaar stellen van relevante Commissiedocumenten aan het EP en de aansluiting op de bestaande regels voor onafhankelijke begrotingsinstellingen. Daarnaast is expliciet opgenomen dat bij het opstellen van een macro-economisch aanpassingsprogramma rekening wordt gehouden met de afspraken over gemeenschappelijke EU-prioriteiten in het lopende nationale budgettair-structurele plan voor de middellange termijn. De aanvullingen laten de hoofdlijn van de Commissievoorstellen in stand.

Het EP heeft de compromisteksten op 6 oktober 2026 plenair aangenomen. Vervolgens heeft de Raad Landbouw en Visserij op 26 oktober 2026 de wijziging van de sanctieverordening, de DBP-verordening en de begrotingsmonitoringverordening vastgesteld. Daarmee is de besluitvorming over de wijziging van drie van de vier verordeningen afgerond.

Voor de wijziging van de BoP-faciliteit geldt een bijzondere wetgevingsprocedure; hiervoor is unanimiteit in de Raad vereist, na instemming van het EP. Het EP heeft deze instemming op 6 oktober 2026 gegeven. De Raad moet het voorstel nog definitief vaststellen. Daarvoor moet in Duitsland eerst de benodigde nationale goedkeuringswetgeving in werking treden. Naar verwachting wordt deze nationale procedure in het voorjaar van 2027 afgerond.

[13] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/2026/03/20/verslag-eurogroep-en-ecofinraad-9-en-10-maart-2026